

даною методикою. Для них важливим є «самопочуття», «настрій», найменше значення за шкалою «активність» для 10 класу $X_{сер}=4,15$ – пов'язано з більшим інтересом до навчання, а 11 класу $X_{сер}=3,07$ – можна сказати, зменшується прагнення досліджуваних розширювати сферу своєї діяльності, а також здатність нести в собі потенціал енергії, сили.

Узагальнюючи вплив особистісних чинників на розвиток всіх трьох фаз емоційного вигорання в учнів раннього юнацького віку, ми виокремили психологічні чинники, що призводять та запобігають розвитку емоційного вигорання у старшокласників. До розвитку емоційного вигорання в учнів раннього юнацького віку призводять такі особистісні чинники як ригідність, також недовірливий тип міжособистісної взаємодії. Психологічними чинниками, що призводять до профілактики емоційного вигорання у старшокласників є гарне самопочуття, настрої та висока активність, а також авторитарний, домінуючий та альтруїстичний типи міжособистісної взаємодії.

Література

1. Бондарь Н.Е. Самооценка личностной зрелости в юношеском возрасте / Н.Е. Бондарь, И.В. Бондарь // Наука і освіта. - 2004. - №3. - С. 15 - 17.
2. Будницька О.А. Індивідуально-особистісні детермінанти емоційних переживань у психотравмуючій ситуації : Автореф. ...канд. психол. наук / О.А. Будницька. - К., 2001. – 17с.
3. Зайчикова Т.В. Соціально-психологічні детермінанти синдрому "професійного вигорання" у вчителів : Автореф. дис... канд. психол. наук 19.00.05 / Т.В.Зайчикова. — К., 2005. — 20с.
4. Изард К.Э. Психология эмоций / К.Э. Изард. – СПб. : Питер, 2006. – 464.

УДК 159.922.27

І.І.БРЕЦКО

Мукачівський державний університет

ПРОЯВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОНТЕКСТУ У ПСИХОЕМОЦІЙНОМУ ВИГОРАННІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Дослідження емоційного вигорання шкільних педагогів і вищих навчальних закладів (як спроба заломлення проблеми в педагогічних професіях завдяки вивченню вигорання крізь призму стосунків суб'єктів праці) дало підстави І.Кураповій стверджувати, що прояв цього психостану розрізняється переважно в емоційно-чуттєвій, професійній і комунікативній сферах діяльності [3].

За нашими спостереженнями, педагогічний контекст психоемоційного вигорання найтипівіше проявляється як постійна втома, емоційна спустошеність, почуття відсутності соціальної підтримки, постійні докори учням та їхнім батькам, конфлікти з колегами, озлобленість у ставленні до дирекції та владної адміністрації, неадекватність фінансового стану,

загальне незадоволення вчительською професією тощо[2]. Звичайно, такі депресивні моделі вчительського самоусвідомлення знаходять свої виміри і на рівні сімейної взаємодії та нагально потребують фахової психологічної допомоги з метою вирішення наболілих проблем і налагодження потужної системи реабілітації та профілактики.

Більшість обстежених Т. Овсянніковою викладачів вищої школи характеризуються високим рівнем емоційного вигорання, структура якого представлена розподілом змінних симптомокомплексу за мірою вираженості фаз резистенції, напруги, виснаження і симптомами переживання психотравмуючих обставин (неадекватне емоційне вибіркове реагування; емоційно-моральна дезорієнтація; розширення сфери економії емоцій і редукція професійних обов'язків, психосоматичні і вегетативні порушення) [4].

Безперечно, проблеми фахової самореалізації (зниження або повна втрата інтересу до роботи й професійної діяльності, поява схильності дискредитувати сферу власної діяльності, професійний простір, організацію, колег, розчарування в кар'єрних намаганнях і настановленнях тощо) стають на перепоні особистісним інтенціям до самоактуалізації та є найтиповішою мотиваційною спонукою до „сублімаційного” виміщування проблем і негараздів у сімейному мікрокліматі [1].

Можна зробити висновок про деякі спільні концептуальні погляди майже всіх дослідників означеної проблематики, суттю яких є визнання того, що психоемоційне вигорання – це виснаження моральних і фізичних сил, яке неминуче позначається на ефективності професійної діяльності, психологічному самопочутті особистості та стосунках у сім'ї.

Отож більшість фахівців, що вивчають проблеми психоемоційного вигорання, сходяться на спільному розумінні його типових засадничих ознак – це складний психофізіологічний феномен, якому властиві емоційне, фізичне й когнітивне виснаження унаслідок тривалого (іноді перманентного) емоційного навантаження.

Література

1. Зайчикова Т. В. Діагностика та профілактика синдрому «професійного «вигорання» у вчителів : [метод. реком.] / Тетяна Вікторівна Зайчикова. – К., 2003. – 24 с.
2. Карамушка Л. Особливості вияву синдрому „професійного вигорання” у вчителів / Л. Карамушка, Т. Зайчикова, О. Бондарчук // Освіта і управління. - 2003. – Т.6. – №3. – С.57-66.
3. Курапова И. А. Нравственно-ценностная регуляция эмоционального выгорания в профессиональной деятельности (на примере педагогов средней и высшей школы : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.03 "Психология труда, инженерная психология" / И. А. Курапова. – М., 2009. – 22 с.
4. Овсянникова Т. Ю. Психологические условия предупреждения синдрома эмоционального выгорания у преподавателей высшей школы: автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.07 "Педагогическая психология " / Т. Ю. Овсянникова. – Нижний Новгород, 2008. – 28 с.